

29 ARALIK 2018 | 4 OCAK 2019

ANKASAM BÜLTEN

SAYI: 01

Dinmuhammet AMETBEK

ABD'nin Suriye'den Çekilmesi: Türkiye-Rusya Arasında Yeni Kriz

ANKASAM Bakış

17 | Rusya Perspektifinden
Münbiç ve Fırat'ın Doğusu Meselesi

7 | Irak'ın ABD-İran Vesayetinden Çıkış
Yolu Türkiye'den mi Geçiyor?

İÇİNDEKİLER

ANKASAM BAKIŞ

Fırat'ın Doğusunda Türkiye'yi Bekleyen Yeni Riskler

Emre OZAN

03

ABD'nin Suriye'den Çekilmesi: Türkiye-Rusya Arasında Yeni Kriz

Dinmuhammed AMETBEK

05

HABER-ANALİZ

Türkiye-Rusya İlişkilerinde 2019 Hedefi: Nasıl Bir Avrasya?

15

Rusya Perspektifinden Münbiç ve Fırat'ın Doğusu Meselesi

17

BASINDA ANKASAM

Medya ve İletişim

19

DERGİLER

Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi
Bölgesel Araştırmalar Dergisi

21

ANALİZLER

07 **Irak'ın ABD-İran Vesayetinden Çıkış Yolu Türkiye'den mi Geçiyor?**

Doğacan BAŞARAN

09 **Türkiye-Rusya-İran Arasında Fırat'ın Doğusu Krizi mi?**

Cenk TAMER

11 **Türk Birliği'ne Doğru Bir Köprü: Dünya Azerbaycanlıları'nın Dayanışma Günü**

Nazrin ALIZADA

13 **Suriye Satrancı: ABD Şah mı Dedi?**

Kadir Ertaç ÇELİK

ANKARA KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 20
06880, Çankaya – Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 | Faks: +90 312 474 00 45
E-posta: info@ankasam.org

Bu yayının tüm hakları Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında ANKASAM'ın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Bu çalışmada yer alan görüş ve değerlendirmeler yazarına ait olup, kurumsal olarak ANKASAM'ın resmi görüşünü yansıtmaz.

Dr. Öğr. Üyesi
Emre OZAN

ANKASAM Türk Dış
Politikası ve Uluslararası
Güvenlik Danışmanı

Fırat'ın Doğusunda Türkiye'yi Bekleyen Yeni Riskler

Amerikan askerlerinin Suriye'den çekilmeye başlamaları Türkiye tarafından olumlu bir gelişme olarak kabul edilmiştir. Nitekim, ABD Başkanı Donald Trump'ın bu yöndeki kararında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yürüttüğü diplomasi trafiği belirleyici olmuştur. Ancak bu karar Ankara'da bir zafer havası yaratmamış, ihtiyatlı bir iyimserlikle karşılanmıştır. Ortaya çıkan yeni süreç beraberinde yeni riskler getirmektedir ve Türkiye'nin ihtiyatlı hareket etmesini gerektiren pek çok neden bulunmaktadır.

Öncelikle ABD'nin Suriye'den askerlerini çekiyor olması PYD/YPG'ye verilen desteğin kesildiği anlamına gelmemektedir. Amerikan Savunma Bakanlığı bu desteğin sürdürülmesini savunmaya devam etmektedir. Zaten Trump'ın aldığı bu karar Beyaz Saray'la Pentagon arasındaki görüş ayrılıklarını ortaya koymuştur. Dolayısıyla Suriye'den askerlerin çekilmesi sonrasında Amerikan savunma ve gü-

venlik yapılanmasının yeni şartlara uygun yeni bir strateji geliştirmesi ve Fırat'ın doğusunda Türkiye aleyhinde yeni girişimlerde bulunması uzak bir ihtimal değildir.

ABD'nin Irak üzerinden operasyonel etkinliğinin sürdüğü de hatırlanmalıdır. Diğer yandan asker çekme kararının nasıl uygulanacağı merak konusudur. Çekilme sürecinin hemen gerçekleşmeyeceğinin, dört aya yayılacağına açıklanmış olması kararın uygulanışına dair şüpheleri artırmaktadır. Hatta Trump'ın kararından son anda vazgeçmesi bile kimseyi şaşırtmayacaktır.

Trump, ani ve sansasyonel kararlarla kamuoyunu şaşırtmayı seven bir liderlik profiline sahip olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Ancak Suriye'den asker çekme kararını sadece bu temelde açıklamak doğru olmayacaktır. Trump'ın 2018 yılı içerisinde güvenlik ekibine dahil ettiği İran karşıtı şahin isimler

“ *Türkiye açısından ortaya çıkan en önemli risk, Suriye'de 2016 yılından bu yana sürmekte olan Türk-Rus işbirliğinin yeni bir sınamayla karşı karşıya olmasıdır. Bilindiği üzere iki devlet Suriye'de taban tabana zıt politikalar izlemiş ve uçak krizi sonrasında ilişkiler son derece gerilmiştir.* ”

kendi içerisinde tutarlı bir Ortadoğu politikasını yürürlüğe koymuşlardır. Bu politikanın bir parçası olarak Suriye'de ortaya çıkan Rusya-Türkiye-İran eksenini zayıflatma stratejisi izlendiği görülmektedir. Bu yolla hem Rusya'nın etkinliğini sınırlandırma hem de İran'ı yalnızlaştırma hedeflenmektedir. Böylesi bir stratejinin gereği olarak ilerleyen dönemde Amerikan yönetimi Türkiye'yi Rusya'dan uzaklaştırıp kendisine yakınlaştıracak adımlar atabilir.

Bu noktada altı çizilmesi gereken husus Suriye'den asker çekme kararının Rusya'nın da arzu ettiği bir gelişme olduğudur. Fırat'ın doğusunda ABD ve Rusya arasında süren bir nüfuz rekabeti olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla Amerikan askerlerinin bölgeden çekilmesi Rusya'ya alan açmaktadır. ABD'nin karşılıksız bir jest mi yaptığı yoksa Rusya'yla üstü örtülü bir pazarlığa mı giriştiği/girişeceği henüz belirsizdir. Suriye'deki İran etkinliğinin sınırlandırılması

karşılığında Fırat'ın doğusunda Rus nüfuzuna izin verilmesi akla gelen ilk senaryodur. Ancak, bu konuda henüz sağlıklı bilgiler olmadığı için yapılacak yorumlar spekülasyondan öteye gitmeyecektir. Kesin olansa ABD'nin bu hamlesinin Suriye'de yeni bir denklem oluşturduğu ve Türkiye'nin kendisini bu denkleme hızla adapte etmesi gerektiğidir.

ABD'nin son hamlesiyle birlikte Türk-Rus işbirliği yeniden potansiyel bir sorunla yüzleşmektedir. Amerikan askerlerinin Suriye'yi terk etmesi sonrasında PYD/YPG'nin Esad rejimiyle ve Rusya'yla yakınlaşma yoluna gitmesi kaçınılmazdır. Bölgeden bu yönde haberler gelmeye başlamış durumdadır. Bu gelişmeye Rusya'nın nasıl yanıt vereceği merak konusudur. Türkiye ile Rusya arasındaki temel görüş farklılıkları Esad rejiminin geleceğine ve Rusya'nın PYD/YPG'yi terör örgütü olarak tanımamasına ilişkindir. Yazının devamını okumak için [tıklayınız](#).

Dr. Dinmuhammet
AMETBEK

ANKASAM Avrasya
Masası Başkanı

ABD'nin Suriye'den Çekilmesi: Türkiye-Rusya Arasında Yeni Kriz

Rusya'nın Suriye'deki önceliğinin Amerika Birleşik Devletleri'ni (ABD) ülkeden atmak olduğunu söyleyebiliriz. Moskova'nın söz konusu hedefe ulaşması için bölgenin önemli aktörlerini kendi etrafına toplaması ve ABD karşısında ortak bir cephe oluşturması gerekmiştir. Bu kapsamda Astana Süreci; Türkiye, Rusya ve İran'ı bir arada tutan önemli bir mekanizma olarak ortaya çıkmış ve Suriye Krizi'nin gidişatını değiştirerek Washington'un manevra alanını daraltmıştır. Geleneksel noktada ise DEAŞ'ın yenilmesiyle Suriye, sahada etkin olan üç grubun kontrolü altına girmiştir. Birinci grupta Şam rejimi ve onun müttefikleri olan Rusya ile İran bulunmaktadır. İkinci grupta da

Türkiye ile muhalif gruplar yer almaktadır. Üçüncü grupta ise ABD ve onun desteklediği terör örgütü PYD/YPG yer almaktadır.

19 Aralık 2018 tarihinde ABD Başkanı Donald Trump'ın Amerikan askerlerinin Suriye'den çekileceğine dair açıklamalarda bulunması ise Amerikan kontrolündeki bölgelerde güç boşluğu yaratacağından dolayı Türkiye ile Rusya arasında yeni bir anlaşmazlığa yol açmıştır. Zira aktörlerin bölgede oluşacak güç boşluğunun doldurulması hususunda farklı düşündükleri bilinmektedir. İlk olarak ABD'nin geri çekilmesi, İran'ın Suriye'deki nüfuzunun artacağı anlamına gelmektedir. Nitekim İran

“*Bu kapsamda ABD'nin Suriye'den çekilmesinin ardından bahsi geçen ülkede yaşanması öngörülen bazı gelişmeler vardır. Söz konusu ihtimalleri masaya yatırdığımızda, Beyaz Saray'ın hangi şartlar altında Suriye'den çekilme kararını aldığı daha net anlaşılmaktadır.*”

askerlerinin Suriye'deki amacı Beşar Esad'ın iktidarda kalması ve ABD'nin ülkeden çekilmesidir. Dolayısıyla Amerikan askerlerinin çekilmesi bir yandan Esad'ın zaferi, diğer yandan da İran'ın başarısı olarak algılanmaktadır.

İkincisi, Türkiye ve Özgür Suriye Ordusu (ÖSO), Fırat'ın doğusuna operasyon düzenleyecek ve burada kontrolü sağlayarak “terör devleti”nin oluşmasını önleyecektir. Bu durum Suriye'nin geleceğinin tayin edilmesinde muhaliflerin eline güçlü bir koz verecektir. Üstelik Türkiye'nin güvenliği de sağlanmış olacak ve Ankara'nın Suriye'deki nüfuzu artacaktır.

Üçüncü olasılık olarak ABD'nin Suriye'den çekilmesi, Moskova'nın sahadaki varlığının güçlenmesi anlamına gelecektir. Nitekim Amerikan basını da Trump'ın kararını, Putin'e verilen “Noel Hediyesi” olarak tanımlamıştır. Gerçekten de ABD'nin çekilmesi, Moskova'nın büyük bir zaferidir. Çünkü Putin hem askeri hem de diplomatik araçları kullanarak ABD'yi ülkeden çekilmeye zorlamıştır. Bu gelişmelerde Astana Süreci'nin de katkısı büyüktür.

Yukarıda belirtilen ihtimallerden biri olan İran'ın Suriye'de güçlenmesi durumu, İsrail'in güvenliğini tehdit edecektir. Bunun önlenmesi hususunda bü-

yük olasılıkla ABD ile Rusya arasında mutabakat sağlanmıştır. Hatırlanacağı üzere, daha önce de Kremlin, İran askerlerinin Suriye'nin güneyinden çekilmesini sağlamıştır. Bu bağlamda 27 Aralık 2018 tarihinde Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Mihail Bogdanov'un yaptığı “Suriye'nin toprak bütünlüğünün sağlanması sonrasında, İran'ın Suriye'deki varlığının sebepleri ortadan kalkacak”[1] açıklaması oldukça önemlidir. Bu kapsamda Golan Tepeleri'nin yeniden gündeme gelmesi de ihtimal dahilindedir.[2] Sonuç olarak Moskova, İsrail'in güvenliğini üstlenmiş durumdadır. Türkiye'nin Suriye'deki nüfuzunun artması ihtimali ise Washington'un bölgedeki çıkarlarına uygundur. Burada Washington'un Ankara'yla müttefiklik ilişkilerini yeniden canlandırarak Türkiye üzerinden Suriye'deki çıkarlarını korumaya çalıştığı ifade edilebilir. Ancak Beyaz Saray, Münbiç de dahil olmak üzere Fırat'ın doğusuna yıllardır yaptığı “yatırımları”nın tamamen Türkiye'nin eline geçmesini ve “PYD/YPG” kartının işlevsiz hale gelmesini istememektedir. Dolayısıyla ABD, Suriye'den çekilerek bilinçli bir şekilde güç boşluğu yaratmaktadır. Zira PYD'nin Türk Ordusu'na karşı tek başına başarı elde etmesi çok zordur. Yazının devamını okumak için [tıklayınız](#).

Irak'ın ABD-İran Vesayetinden Çıkış Yolu Türkiye'den mi Geçiyor?

ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında ülkede istikrar sağlanamamış ve Irak, Washington ile Tahran'ın jeopolitik mücadelesinin oyun sahasına dönüşmüştür. Bahse konu olan durum, 2018 yılının Mayıs ayında gerçekleşen seçimlerde de hükümet krizi olarak bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

Doğan BAŞARAN

ANKASAM
ULUSLARARASI İLİŞKİLER
UZMANI

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in 3 Ocak 2019 tarihinde Türkiye'yi ziyaret etmesi, Ankara-Bağdat ilişkilerini bir kez daha gündeme taşımış ve ikili münasebetlerin geleceği hususunda değerlendirilmeler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Zira söz konusu görüşmelerde verilen mesajlar ve Irak'ın içinde bulunduğu politik durum, Bağdat'ın Ankara'yı Washington-Tahran rekabetini saf dışı bırakmaya yönelik üçüncü bir seçenek olarak gördüğü izlenimini yaratmıştır. Dolayısıyla Salih'in Ankara ziyaretinin önemini anlaşılabilmesi için Irak'taki ABD-İran rekabetinin okuyucuya aktarılması ve ülkenin siyasi dinamikleri çerçevesinde Bağdat'ın yönelimlerinin incelenmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere ABD, 2003 yılında Irak'ı işgal etmiş ve Saddam Hüseyin liderliğindeki Baas Partisi'nin ülkedeki iktidarını sonlandırmıştır. Ancak Saddam rejiminin devrilmesiyle Irak, bölgesel ve küresel güçlerin nüfuz mücadelesine girdiği ve terör örgütlerinin güçlenmeye başladığı bir oyun sahasına dönüşmüştür. Bu bağlamda ABD ve İran, bahse konu olan nüfuz mücadelesi ve terör örgütleri üzerinden yürütülen vekalet savaşlarında en dikkat çeken aktörler olmuştur.

ABD'nin önce Afganistan ve daha sonra Irak'ı işgal etmesi, İran'ın iki komşusu aracılığıyla kuşatılması anlamına gelmiştir. Hatta İran'ın batısındaki komşusu olan Türkiye'nin NATO üyesi olması ve Kafkasyadaki komşusu Azerbaycan'ın Tahran tarafından ülkedeki Türk nüfus hasebiyle tehdit olarak değerlendirilmesi de söz konusu işgallerin ardından İran'ın jeopolitik bir kıskaca alındığı düşüncesini yaratmıştır. Diğer taraftan Afganistan ve Irak'ta ABD müdahalesiyle yaşanan rejim değişiklikleri önemli bir güç boşluğu yaratmış ve Tahran yönetimi, bu boşluğu doldurma konusunda önüne çıkan fırsatları değerlendirmeyi başarmıştır. Pek çok uzmana göre ABD'nin Irak'ı işgali, "ülkenin anahtarının altın bir tepsi içinde İran'a sunulması" anlamına gelmiştir.

Neticede Saddam rejiminin yıkılmasıyla önemli bir düşmanından kurtulan Tahran, işgalin ardından Irak'taki

etkinliğini genişletmiştir. Kuşkusuz Irak'taki İran nüfuzunda, ülkenin demografik durumu belirleyici olmuş ve bu durum, İran'ın Şii Hilali stratejisini uygulayabilmesi açısından büyük bir fırsat yaratmıştır. Irak'ta DEAŞ terör örgütüyle mücadele amacıyla kurulan ve İran destekli Şii milislerden oluşan Haşdi Şabi, ülkenin hem askeri hem de siyasi anlamda etkili aktörlerinden biri haline gelmiştir. Üstelik mesele Haşdi Şabi'nin güçlenmesiyle de sınırlı kalmamış ve işgalin ardından Bağdat siyasetinde düzenli olarak Şii partilerin iktidara geldiği görülmüştür. Bilindiği gibi Tahran, mevzubahis partilerin neredeyse tamamıyla yakın ilişkiler tesis etmiş, onlara açıktan destek vermiş ve bu partilerin seçim kazanmalarında belirleyici rol üstlenmiştir. Yazının devamını okumak için [tıklayınız.](#)

Ankara-Bağdat ilişkilerinde karşılıklı kazan-kazan anlayışı üzerinden şekillenen yeni bir sayfa açılmaktadır.

Türkiye-Rusya-İran Arasında Fırat'ın Doğusu Krizi mi?

ABD'nin Suriye'den çekilme stratejisiyle Astana Süreci'ni bozmaya ve Türkiye-Rusya-İran üçlüsünü yeniden birbirine düşürmeye çalıştığı, uzmanlar tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. PYD-Esad-Rusya-İran, Fırat'ın doğusuna Suriye bayrağı dikilmesi suretiyle bölgede özerkliğe kapı açmanın yollarını ararken; Türkiye de aynı bölgede güneye kadar inebileceğinin işaretlerini vermektedir.

ABD Başkanı Donald Trump'ın Suriye'den çekilme hususunda aldığı kararı takip eden süreçte, terör örgütü PKK/PYD'nin kendisini koruyup destekleyecek himayeci devlet arayışları hız kazanmıştır. Burada ilk seçenek olarak PYD, uluslararası hukukun arkasına sığınmak için Beşar Esad yönetimini Münbiçe çağırması ve yapılan açıklamada "Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ve Suriye Ordusu aynı ailenin üyeleridir. Anlaşma, Fırat'ın doğusu için de geçerlidir." denilmiştir.[1] Şüphesiz PYD için bu taktik, örgütün Suriye Ordusu'nun koruması altındaki yerini meşrulaştırmanın önemli bir yöntemi olmuştur. Ancak söz konusu stratejinin PYD'yi terör örgütü olmaktan çıkarmadığı da açıktır. Çünkü daha önce Afrin örneğinde de olduğu gibi Türkiye, Münbiçe yönelik operasyon konusunda da İran destekli milislere veya Suriye Ordusu birliklerine müsamaha göstermeyecektir. Diğer bir ifadeyle, Münbiç ve çevresinde PYD terör örgütüne destek çıkan herhangi bir unsurun hukuki dayanağı veya güvenesi bulunmamaktadır. Bu noktada Türkiye, terör örgütünün yeni himayecisi olmak isteyenlere net bir mesaj vermektedir. Ankara, Münbiç ve Fırat'ın doğusunda PYD'ye sahip çıkmaya çalışan devletlere, bu eylemlerine devam etmeleri halinde operasyondan vazgeçmeyeceğini açıkça söylemektedir. Burada Türk-Rus ilişkilerinde 2015 yılındaki Uçak Krizi sonrasında, PYD'nin Rusya'da ofisler açtığı ve özerklik karşılığında İran'a Akdenize ulaşma imkânı sunduğu pazarlık süreci akıllara gelmektedir.

Cenk TAMER

ANKASAM ORTADOĞU
UZMANI

“Türkiye, Fırat’ın doğusuna operasyon konusunda ihtiyatlı davranarak Rusya ve İran’la olan diyalog sürecine önem vermektedir.

ABD’nin Suriye’den çekilme stratejisiyle Astana Süreci’ni bozmaya ve Türkiye-Rusya-İran üçlüsünü yeniden birbirine düşürmeye çalıştığı, uzmanlar tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. PYD-Esad-Rusya-İran, Fırat’ın doğusuna Suriye bayrağı dikilmesi suretiyle bölgede özerkliğe kapı açmanın yollarını ararken; Türkiye de aynı bölgede güneye kadar inebileceğinin işaretlerini vermektedir. Üstelik hem Rusya hem de İran, Türkiye’nin bu hamlesini engelleyecek alternatif bir strateji geliştirememiştir. Washington yönetimi, Türkiye’ye “DEAŞ’la mücadelede birinci aktör olma” gibi net bir misyon yüklemektedir. Türkiye’nin DEAŞ’a ulaşabilmesi ise güne-

ye inmesini gerektirmektedir. Rusya ve İran, Türkiye’nin yeni misyonunu gerçekleştirebilmesinin önüne engeller çıkarmak istese de bahsi geçen ikilinin Esad yönetimine iyi bir plan sunamadıkları da bilinmektedir. Neticede iki ülkenin de Suriye Ordusu’na verdikleri desteğin Fırat’ın doğusunda bir karşılığının olmayacağını anladıkları ifade edilebilir. Zira koalisyon güçlerinin SDG güçlerine olan hava savunma desteği ve himayesi halen devam etmektedir.

Suriye’den çekilme sürecinde ABD’nin sırf Astana Üçlüsü’nü birbirine düşürmek için bölgeyi İran destekli Esad güçlerine teslim etmesi beklenemez. Yazının devamını okumak için [tıklayınız](#)

Türk Birliği'ne Doğru Bir Köprü: Dünya Azerbaycanlıları'nın Dayanışma Günü

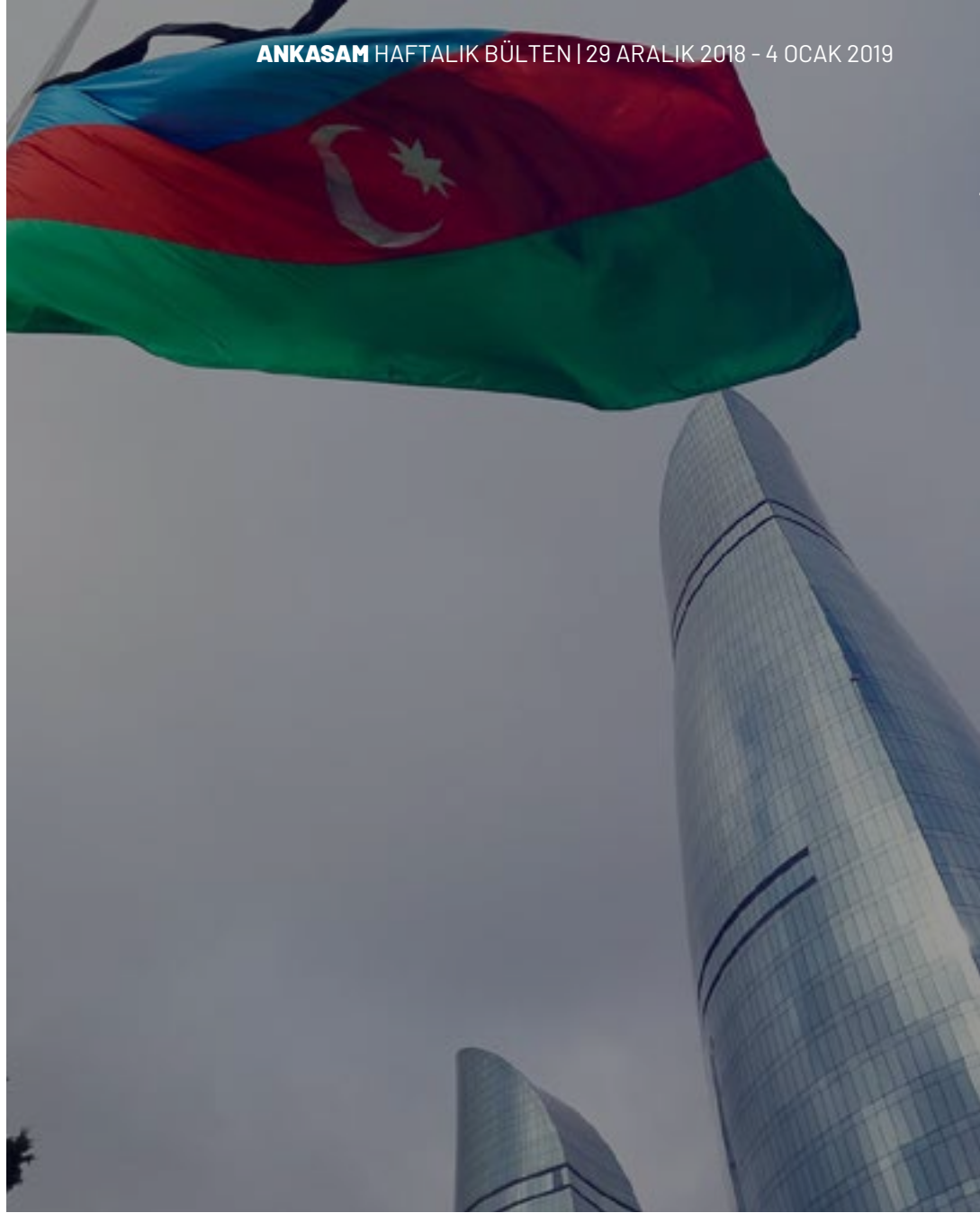
Tarihi süreç içerisinde bakıldığında Azerbaycan, jeostratejik öneminden dolayı defalarca parçalanan, toprakları diğer devletler arasında bölünen ve Azerbaycan Türklerinin birbirinden sürekli koparılmaya çalışıldığı bir coğrafya olmuştur. Ancak, anılan olayların yalnızca yukarıda vurgulanan önemden dolayı yaşandığını söylemek doğru olmaz.

Nazrin
ALIZADA

Her bir devletin gelişim sürecinde kendine özgü yeri olan, derin tarihi geçmişe sahip ve aynı zamanda diğer Türk devletleri tarafından taşıdığı anlamdan dolayı büyük önem arz eden günler vardır. Bu ekseninde, Avrasya'nın Balkanları[1] olarak adlandırılan Güney Kafkasya coğrafyasında yer alan, bağımsızlığını kazanmasından itibaren sürekli bir gelişme çabası içerisinde olan, bölgesel ve uluslararası arenada siyasi, ekonomik ve yeri geldiğinde askeri açıdan kendini kanıtlama potansiyeline sahip, aynı zamanda Doğu ile Batı Dünyası arasında bir köprü görevi üstlenen Azerbaycan'ın önemli tarihlerinden biri de 31 Aralık'tır. Dolayısıyla bu çalışmada bugünün anlam ve öneminden bahsedilecektir.

31 Aralık, tüm dünya Azerbaycanlıları'nın "Birlik ve Dayanışma" günü olarak kutlanmaktadır. Aslında, tarihin 31 Aralık olarak seçilmesi tesadüfi bir olay değildir. Bu tarihin seçilmesine giden sürecin ve "Azerbaycancılık" ideolojisine karşı mevcut bölgesel baskı sorunsalının detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

**“Haydar Aliyev,
16 Aralık 1991
tarihinde “31 Aralık
tarihinin Dünya
Azerbaycanlıları’nın
Dayanışma Günü”
olarak anılması
kararını kabul
etmiştir.**

Tarihi süreç içerisinde bakıldığında Azerbaycan, jeostratejik öneminden dolayı defalarca parçalanan, toprakları diğer devletler arasında bölünen ve Azerbaycan Türklerinin birbirinden sürekli koparılmaya çalışıldığı bir coğrafya olmuştur. Ancak, anılan olayların yalnızca yukarıda vurgulanan önemden dolayı yaşandığını söylemek doğru olmaz. Çünkü, bahsedilen olayların perde arkasında yatan asıl önemli nedenlerden biri de bahsi edilen coğrafyadaki mevcut Türk varlığıdır. Bu nedenle, sözünü ettiğimiz ülke kimi zaman Rusya, kimi zamansa İran tarafından baskılar uygulanarak bölünmüştür.

Yaşanan olayların tarihine kısaca değinecek olursak; Azerbaycan, 1813 Gülistan ve 1828 Türkmençay anlaşmalarıyla bölündükten sonra ülkenin kuzey kesimi Rusların ve güney kısmı ise İranlıların hakimiyetinde kalmış; kuzeydeki Azerbaycanlılar kendilerine yabancı olan bir ortamda artık Ruslar gibi düşünmeye başlamışlardır. Kuzey daha sonraları bağımsızlığını kazanırken güneyde köklü bir değişiklik olmamış, orada yaşayan insanlar İran yönetiminde kalmaya devam etmiştir. Bahsi geçen ülkenin kuzeyi ile güneyi arasındaki Aras nehri, zoraki bölünmenin sembolik simgesi olarak tarihe geçmiştir. Yazının devamını okumak için [tıklayınız.](#)

Suriye Satrancı: ABD Şah mı Dedi?

Yeni nesil savaşların etkin bir biçimde yaşandığı Suriye Krizi'nde diğer tüm politika süreçlerinde de olduğu gibi, algı operasyonlarının en az realite kadar etkili olduğu gerçeğinden hareketle, Beyaz Saray yönetiminin hem iç hem de uluslararası kamuoyuna bir algı operasyonu çektiği aşikârdır.

Kadir Ertaç ÇELİK

ANKASAM
ABD-GÜVENLİK
DANIŞMANI

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarihinin en ilginç ve öngörülemez başkanlarından olan Donald Trump'ın geçtiğimiz günlerde Suriye'de bulunmalarının nedeni olan Devlet'ül Irak ve Şam (DAEŞ) terör örgütünü yendiklerini ve bu nedenle de artık Suriye'de bulunmalarına gerek kalmadığını sosyal medya sitesi Twitter'daki hesabı üzerinden açıklaması, başta Suriye merkezli gelişmeler olmak üzere bütün bölgesel konjonktür üzerinde etkili oldu. Esasında ABD Başkanı'nun bu hamlesinin sürpriz olmadığı; yalnızca zamanlamasının şaşırtıcı olduğu ifade edilebilir. Zira gerek önceki Başkan Barack Obama'nın gerekse de Donald Trump'ın hem kamuoyu açıklamalarında hem de kendi dönemlerinde yayınlanan strateji belgelerinde, ülke sınırları dışındaki Amerikan askerlerinin maliyetlerinden dolayı duydukları rahatsızlığı dile getirdikleri bilinmektedir. Ancak her iki başkan döneminde de Beyaz Saray menşeli irade beyanlarına rağmen kimi zaman Merkezi İstihbarat Teşkilatı/Central Intelligence Agency (CIA) kimi zaman da Savunma Bakanlığı (Pentagon) tarafından gösterilen dirençten dolayı ABD, ülke toprakları dışında asker bulundurmaya devam etmiştir. Trump'ın sosyal medya deklarasyonundan kısa süre önce de hem Pentagon hem de Suriye Özel Temsilcisi Brett McGurk'ın açıklamaları, ABD'nin Suriye'den çekilmeyeceği yönündeydi.

ABD’de karar alma mekanizması ve süreci dikkate alındığında, genel itibarıyla bürokrasinin ve teknik uzmanların açıklamalarına tezat yaratacak hamlelerin politikacılar tarafından çok da tercih edilen bir seçenek olmadığı görülmektedir. Ancak ezberleri bozma noktasında başarılı olan Trump, devletinin Suriye’deki askeri varlığına ilişkin aldığı kararlar, bir kez daha genel işleyişin dışında bir gelişmenin yaşanmasına ve aktörlerin hazırlıksız yakalanmasına sebep olmuştur. Trump’ın bu kararı almasının nedenleri arasında hem iç politik hem de dış politik hususların etkili olduğu gerçeğinden hareketle, kararın ilerleyen süreçte özelde Suriye’de ve geneldeyse tüm Ortadoğu coğrafyasında önemli sonuçlar doğuracağı öngörülebilir.

Bahse konu olan kararın yaratacağı sonuçlara ilişkin öngörülerde bulunmadan önce, Trump’ın böyle bir karar almasının nedenlerine dair bir okuma yapılması gerekmektedir. Adaylığından itibaren ekonomiyi merkeze alan bir politika izleyeceğinin sinyalleri-

ni veren Trump, göreve başladıktan sonra “Önce Amerika/First America” sloganıyla seçim vaatlerinden vazgeçmeyeceğini net bir şekilde ortaya koymuştur. Bu noktada 2017 yılının Aralık ayında kamuoyuyla paylaşılan Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nin (National Security Strategy-NSS) ekonomik öncelikler üzerinden tesis edildiği de vurgulanmalıdır. Nitekim küresel liderliğine en ciddi meydan okumanın uluslararası ekonomi düzleminde gerçekleştiğini gören Washington, başta Çin olmak üzere Asya, Avrupa ve Latin Amerika ülkelerini negatif anlamda etkileyen gümrük vergilerini ve yeni bir gümrük politikasını hayata geçirmeye çalışmaktadır. Ekonomi bağlamında meselenin uluslararası ticaret boyutunun yanı sıra ABD’nin küresel ölçekli organizasyon ve stratejilerin ağır maliyetlerini tek başına üstlendiği ama faydaları diğer devletlerle paylaştığı düşüncesi de Washington yönetiminin dış politika yönelimlerini etkilemektedir. Yazının devanımı okumak için [tıklayınız.](#)

“*Alt yapısını ekonomik nedenlerin oluşturduğu çekilme kararı, esasında çok farklı amaçları da bünyesinde barındıran stratejik bir hamle olarak yorumlanabilir.*”

Haber-Analiz Türkiye-Rusya İlişkilerinde 2019 Hedefi: Nasıl Bir Avrasya?

Burcu KESKİN

ASİSTAN

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yeni yılını tebrik etti ve son yıllarda iki ülke arasında gelişen işbirliği sürecine vurgu yaptı. Terörle mücadelede işbirliğinin sürdürülmesi ve ekonomik anlaşmaların uygulanmasına dair beklentilerini dile getiren Putin, "Türkiye ve Rusya'nın, Avrasya'nın güvenliğini birlikte güçlendirmeye devam edeceğine eminim." değerlendirmesinde bulundu.

Bu bağlamda Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM), Moskova'nın 2019 yılında "güçlü bir Avrasya" için nasıl bir gelecek öngördüğünü ve büyük Avrasya jeopolitiğinde Türkiye ile hangi alanlarda işbirliği yapabileceğini değerlendirmek üzere alanının önde gelen uzman ve akademisyenlerinin görüşlerini sizlerle paylaşmaktadır.

Prof. Dr. Toğrul İSMAYIL

*Kahramanmaraş Sütçü
İmam Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve
Uluslararası İlişkiler*

Prof. Dr. Toğrul İsmayıl, Putin'in Avrasya ile ilgili ifadelerini değerlendirerek özellikle son dönemde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Türkiye ilişkilerindeki iyileşmenin Rusya'yı rahatsız ettiğini belirtti. Putin'in açıklamasındaki "Avrasya" vurgusunu Türkiye açısından olumlu ve Rusya açısından stratejik olarak nitelendiren İsmayıl, Rusya'nın Avrasya'da kendi gücünü korumak adına hareket ettiğini belirtti.

Alev KILIÇ

*Emekli Büyükelçi
AVİM Başkanı*

Alev Kılıç, Avrasya kavramı üzerinde henüz ortak bir görüş bulunmadığını ifade ederek Rusya'nın Avrasya anlayışının özellikle Putin'in danışmanlarından Aleksandr Dugin'in geliştirdiği bir kavram olduğunu hatırlattı. Kılıç, "Bizim Avrasya kavramımız bundan farklı. Gelişen bir Pasifik ve Asya var. Gelişmiş ama artık limitlerine ulaşmış bir Avrupa var. Bu ikisinin arasında bir Avrasya iletişimi kurabilmek için yeni bir dönem başlıyor." değerlendirmesinde bulundu.

Timur AKHMETOV

*Rusya Uluslararası İlişkiler
Konseyi
Araştırmacı*

Timur Akhmetov, Putin'in öngördüğü Avrasya'nın öncelikle "bağımsız devletlerin jeopolitik birliği" fikrine dayandığını ifade ederek, "Birbirine saygı duyan, güvenlik meselelerini gerçekçi bir zeminde konuşabilen, devletlerin siyasi düzeninin sadece kendi iradeleriyle oluşturulması gerektiğini savunan ve bu yüzden komşu ülkelerin işlerine karışmaya gerek duymayan devletleri 'Avrasya'yı oluşturan temel yapıtaşları' olarak nitelendirirsek, Putin'in görüşlerinden pek de farklı düşünmemiz oluruz." açıklamasında bulundu.

Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÜFEKÇİ

*Karadeniz Teknik
Üniversitesi-Uluslararası
İlişkiler*

Dr. Öğr. Üyesi Özgür Tüfekçi, Putin dönemi Rus dış politikası anlayışının proaktif bir seyir izlediğine dikkat çekti. Tüfekçi, Donald Trump'ın yeni dış politika argümanının bölgesel aktörlerin güçlenmesine olanak sağladığını söyledi. Putin'in son dönemde yapmış olduğu beyanların, çok kutuplu dünya düzeni mantalitesinin bir yansıması olduğunu belirten Tüfekçi, "Putin bir yandan Rusya'nın çıkarlarını maksimize etmeye çalışırken bir yandan da olabildiğince dış açık bir dış politika izlemeye çalışıyor." dedi.

Dr. Dinmuhammed AMETBEK

*ANKASAM
Avrasya Masası Başkanı*

Dr. Dinmuhammed Ametbek, Avrasya kıtasının kenar kuşak bölgesinde bulunan ülkelerin "kıtaya bir bakan yüzünün" olduğunu belirterek bu ülkelerin "Avrasyalı" kimliğinin bulunduğuna işaret etti. Bu bağlamda Ametbek, Türkiye, Rusya, İran ve hatta Çin'in bir yüzünün Avrasya'ya baktığını söyledi. Rusya'nın "Avrasyacılık" söylemini kullanarak her iki ülke için de ortak olan "Avrasya kimliğini" ön plana çıkarmak istediğini ve bu sayede ikili ilişkileri geliştirmeyi amaçladığını kaydeden Ametbek, söz konusu söylemin iki ülkenin stratejik ortaklığının temelini ve bölgesel istikrarın güvencesini oluşturduğunu belirtti.

Tuğrul ÇAMAŞ

Araştırmacı-Yazar

Tuğrul Çamaş, Rusya Devlet Başkanı'nın açıklamasındaki "güçlü ve güvenli Avrasya" vurgusunun Türkiye'ye yönelik bir güven mesajı olduğunu kaydetti. Çamaş, "Putin, 'ABD'nin Ortadoğu'dan ya da Suriye'den çekilmesi ikili ilişkileri bozmayacaktır.' mesajını vermek istedi." ifadelerini kullandı. Çamaş, burada birinci amacın Suriye'de yapılan Türkiye-Rusya ittifakına ve ikili işbirliğine önem atfedilmesi olduğunu dile getirdi.

Haber-Analiz

Rusya Perspektifinden Münbiç ve Fırat'ın Doğusu Meselesi

Burcu KESKİN

ASİSTAN

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) Başkanı Hakan Fidan ve Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın Suriyede PYD/PKK terör örgütü unsurlarına karşı düzenlenecek operasyonla ilgili görüş teatisinden bulunmak üzere Rusya'ya gidiyor. Söz konusu ziyaretin en önemli gündem maddeleri arasında şüphesiz Fırat'ın doğusu meselesi ve ABD'nin Suriyeden çekilmesi gibi başlıklar yer alıyor. Dahası, YPG'nin Münbiç'i Suriye Ordusu'na bırakacağını açıklamasıyla birlikte Rus yetkililerin alacağı tavır merakla bekleniyor. Sahadaki son gelişmeler, Türk-Rus heyetleri arasındaki görüşmelerin de odağını değiştireceğe benziyor.

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM), Rusya perspektifinden Suriye merkezli gelişmeleri ve Türk-Rus ilişkilerine olan yansımalarını ele almak üzere alanının önde gelen uzman ve akademisyenlerinin görüşlerini dikkatlerinize sunmaktadır.

**Prof. Dr.
Giray Saynur
DERMAN**

*ANKASAM Rusya
Danışmanı*

Prof. Dr. Giray Saynur Derman, ikili görüşmelerde bölgesel konuların temel gündemi oluşturacağını dile getirerek Astana Süreci'nin ortakları olan Ankara, Moskova ve Tahran'ın yoğun diplomasiye devam edeceğini kaydetti. Söz konusu ülkelerin Suriye Anayasası çalışmaları sonrası yapılacak olan seçimler konusunda görüş birliği içinde olduklarını ifade eden Derman, "Zira Ankara ve Moskova terörle mücadele konusunda aynı görüşte olsalar da terör örgütü algılanmasında iki ülkenin ayrıştığı görülmektedir." dedi.

**Prof. Dr. İlyas
KEMALOĞLU**

*Mimar Sinan Güzel
Sanatlar Üniversitesi-
Tarih*

Prof. Dr. İlyas Kemalolu, ABD'nin çekilmesi meselesini değerlendirerek bu durumun hem Rusya'nın hem de Türkiye'nin bölgedeki siyasetini kolaylaştıracağını ifade etti. Kemalolu, "Özellikle Rusya ve ABD'nin bölgede çatışıp çatışmayacağı tartışılıyordu. Ancak ABD'nin buradan çekilmesiyle birlikte bu ihtimal ortadan kalkıyor. Ayrıca yine ABD'nin çekilmesiyle Suriye'de istikrarın sağlanması ve bölge etkinliğinin Rusya, Türkiye ve İran'a bırakılması gibi bir durum söz konusu oldu." diye konuştu.

Uluç ÖZÜLKER

Emekli Büyükelçi

Uluç Özülker, terör örgütü YPG'nin Münbiç'ten çekilerek bölgeyi Suriye Ordusu'na devretmesiyle ilgili değerlendirmelerde bulunarak Suriye'deki teröristlerin normal şartlarda Esad'ın arkasında durduğunu söyledi. Esad'ın Münbiç üzerinde belirli bir inisiyatifi olduğunu kaydeden Özülker, "Bölgesel güçler oradaki yolu kesmek suretiyle Özgür Suriye Ordusu'nun (ÖSO) ve Türkiye'nin de bölgeye girişini engelliyor." diyerek coğrafyadaki karmaşık duruma dikkat çekti.

**Timur
AKHMETOV**

*Rusya Uluslararası İlişkiler
Konseyi
Araştırmacı*

Timur Akhmetov, Ankara ve Moskova'nın iki yıldan uzun bir süredir Suriye meselesiyle ilgili temaslarda bulunduğunu kaydederek Türkiye'nin Astana ve Soçi zirvelerinden çıkan memorandumlarda Suriye'nin toprak bütünlüğü ve egemenliği vurgu yaptığını söyledi. Ankara'nın Suriye'deki gelişmelerden kaynaklanan bütün problemleri diğer garantör ülkelerle birlikte çözme konusunda kararlı olduğuna dikkat çeken Akhmetov, "ABD'nin Kuzey Suriye'den çekilme kararı ve Ankara'nın adımları, bu husus ışığında değerlendirilmelidir." dedi.

**Celal
KAZDAĞLI**

Gazeteci

Celal Kazdağlı, Türkiye'nin Rusya'ya bir heyet göndermesini son derece yerinde bir tutum olarak ifade etti ve ikili ilişkilerin daha da artırılması gerektiğini savundu. ABD'nin Suriye'den çekilmesinin yeni bir durum ortaya çıkardığını vurgulayan Kazdağlı, Rusya'nın şu an olası bir Türkiye-ABD ittifakından endişe ettiğini, bu bağlamda Ankara'nın Moskova'nın bu endişelerini gidermesi gerektiğini dile getirdi. ABD'nin Suriye'den çekilmesinin esasen Rusya, İran ve Türkiye'nin çabalarının bir sonucu olduğuna dikkat çeken Kazdağlı, "Ankara, Suriye'de bundan sonra adım atacaksa Washington'la birlikte değil, eskiden olduğu gibi Rusya ve İran'la atmalıdır." açıklamasında bulundu.

3 Ocak 2019

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL Bengütürk TV’de yayınlanan “Günün Raporu” programında dış politikadaki son gelişmeleri değerlendirmiştir.

2 Ocak 2019

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL Kanal B’de yayınlanan “Güncel” programında dış politikadaki son gelişmeleri değerlendirmiştir.

1 Ocak 2019

ANKASAM Ortadoğu Uzmanı Cenk TAMER’in “Türkiye-Rusya-İran Arasında Fırat’ın Doğusu Krizi mi?” başlıklı yazısı 01.01.2019 tarihinde Yörünge Dergisi’nde yayınlanmıştır. Değerlendirmenin tamamına ulaşmak için [tıklayınız.](#)

1 Ocak 2019

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL TRT Radyo Haber’de yayınlanan “Gündemin Öteki Yüzü” programında dış politikadaki son gelişmeleri değerlendirmiştir.

1 Ocak 2019

ANKASAM Avrasya Danışmanı Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN TRT Radyo Haber’de yayınlanan “Gündemin Öteki Yüzü” programında dış politikadaki son gelişmeleri değerlendirmiştir.

1 Ocak 2019

ANKASAM AB Danışmanı Prof. Dr. Mustafa Nail ALKAN TRT Radyo Haber’de yayınlanan “Gündemin Öteki Yüzü” programında dış politikadaki son gelişmeleri değerlendirmiştir.

31 Aralık 2018

ANKASAM Avrasya Danışmanı Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN Bengü Türk TV’de yayınlanan “Haftaya Bakış” programında dış politikadaki son gelişmeleri değerlendirmiştir.

31 Aralık 2018

ANKASAM Avrasya Masası Başkanı Dr. Dinmuhammed AMETBEK’in “ABD’nin Suriye’den Çekilmesi: Türkiye-Rusya Arasında Yeni Kriz” başlıklı son analizi Kazakça’ya çevrilerek 31.12.2018 tarihinde Egemen Qazaqstanda yayınlanmıştır. Değerlendirmenin tamamına ulaşmak için [tıklayınız.](#)

29 Aralık 2018

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL'un, "Türkiye Çok Kutuplu Dünyanın Kutuplarından Biri" başlıklı röportajı 28.12.2018 tarihinde Baran Dergisi'nde yayınlanmıştır.

Değerlendirmenin tamamına ulaşmak için [tıklayınız.](#)

29 Aralık 2018

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL'un "Trump Suriye'den Çekilme Kararını Neden Aldı" başlıklı değerlendirmesi 27.12.2018 tarihinde Nerina Azad'da yayınlanmıştır.

Değerlendirmenin tamamına ulaşmak için [tıklayınız.](#)

29 Aralık 2018

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL'un "Trump'ın Suriye Hamlesinin Arka Planı ve Türkiye Faktörü" başlıklı değerlendirmesi 27.12.2018 tarihinde Alaturka Online'da yayınlanmıştır.

Değerlendirmenin tamamına ulaşmak için [tıklayınız.](#)

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT II , SAYI II

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Bölgesel Araştırmalar Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ANKASAM BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ CİLT II , SAYI II

